

**FİZİKSEL AKTİVİTE, SAĞLIKLI YAŞAM VE YEREL
YÖNETİMLER SEMPOZYUMU**
27-28 NİSAN 2006 ESKİŞEHİR

YEREL YÖNETİMLERDE SPOR KULÜPLERİNİN İŞLEVİ
Prof.Dr.Füsün Öztürk KUTER
Uludağ Üniversitesi

Sporun , fizyolojik, toplumsal , eğitim , boş zamanları değerlendirme , ekonomi , kültür ve yarışma boyutları ele alınarak çok farklı tanımları yapılabilir.

Gezgin ve Amman'a göre spor “ Birbirini dışlayan , birbirine tamamen ters düşen tanımları olsa da , çok çeşitli amaç ve araçlarla yapılan , önceden belirlenmiş ve benimsenmiş kurallara farkı derecelerde de olsa uymayı gerektiren , performansı arttırıcı bedensel aktivitelerdir ” (1)

Spor bir yaşam biçimidir. Bu yaşam biçimini tamamlayan , etkileyen ve sahip olduğu güçlerin bireylerde özelleşen bir bütünlüğü olan sporun insan yaşamına yön vermesinin bir anlamı vardır.

Fakat unutmamak gerekir ki spor , yaşamın tümü değildir. Spor sağlıklıdır , fakat sağlığa giden tek yol değildir. Ama bunun yanında da sporun sağlığa olan katkıları bilimsel verilerle kanıtlanmıştır (2).

Spor yapanların daha sağlıklı , daha hareketli ve daha bilinçli olduğu bilindiğine göre sporun yaygınlaştırılması genel toplum sağlığının dolayısı ile genel nüfusun içersinde sağlıklı insan sayısının artmasını sağlayacaktır.

Düzenli spor yapmak ; ister üst seviyede yarışmak , ister parkta yürümek olsun , birey ve toplumu biraya getirme , daha iyi yaşam kalitesi oluşturma ve sağlıklı olunması açısından yararlıdır.

Bu nedenle 1975'ten itibaren UNESCO , spor konusunda aktif rol oynamaya başladı.Bundan dolayı 1980'de “ **Bütün Dünya İçin Spor Programı** ” adlı bir rapor hazırlandı.

Bu raporun amacı , insanların ilgisini spora çekmek suretiyle hayat seviyesini , sosyal faaliyetlerinin kalitesini yükseltmek ve suç işlemek gibi olumsuz eylemlerden uzaklaşmaktır. (3)

Spor , Modern kültürünün gerekli ,
nemli bir bölümüdür ve eēitimde önemli bir
görevi vardır. (4).

Spor , toplum yaşamına çok deēiřik
yollardan girerek , bireyleri doērudan ya da
dolaylı olarak kendisine baēımlı kılmış ve her
zaman toplumun ilgisini canlı tutmayı
bařarmıř bir sosyal olgudur.Bu olgu toplum
yaşamında belirli görevler üstlenmektedir. (2)

Toplumun vazgeçilmez zevklerini , ihtiyaçlarını karşılayarak kendisine bağlayan bu olgu , günümüzün dünyasında büyük bir toplumsal kurum olduğunu kabul ettirerek , toplumu çok yakından ilgilendiren belli davranışlar, düşünceler, inançlar ve simgeler geliştirmiştir. Her toplumsal kurum gibi, diğer toplumsal kurumlarla ilişki halindedir ve o toplumun hukukundan , siyasetinden , ekonomisinden , demografik, kültürel , coğrafi yapısından ve çevresinden ayrı düşünülemez.(2)

Ülkemizde 1982 Anayasasının 59.Maddesinde “ Devlet her yaştaki Türk vatandaşının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır , sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder ” ifadesi bulunmaktadır.

Uzun yıllar bazı federasyonlar ve gönüllü kuruluşların gayretleriyle organize edilen, herkes için spor faaliyetleri , haziran 1990 tarihinden itibaren Herkes İçin Spor Federasyonunun kurulmasıyla düzenli ve sürekli hale getirilmeye çalışılmıştır.

Herkes İçin Spor Federasyonunun kuruluş , görev , yetki ve sorumluluk yönergesinde belirtildiği gibi amaçlarını gerçekleştirmek için yapacağı bütün etkinliklerde , ilgili federasyonlar , mülki amirlikler , sivil toplum örgütleri ve yerel yönetimlerle işbirliğine girmektedir.

Başlangıçta hareket ve
eğlenme aracı olma
niteliğinden günümüzde son
derece farklı ve kapsamlı bir
içerik kazanan spor
olgusunun anlamındaki
temel dönüşüm
karakteristiklerinin
kapsamını ve sınırlarını
sürekli değiştiren ve sporun
tasnifinde yeni arayışlara yol
açan önüşümler
Verhaegen'e dayanarak şu
şekilde belirtilmiştir. (1)

- 1- Spor önceden yalnızca belirli bir sosyal kesimin boş zaman değerlendirme aracı iken , günümüzde büyük bir toplumsal güç olmuştur. Batı toplumlarında uzun yıllar “ **Spor herkesin olmak istiyor** ” sloganı bu anlamdadır.
- 2- Önceleri organize olmadan bir boş zaman faaliyeti olarak algılanan sporun, günümüzde çok büyük organizasyonlarla önümüze çıktığı ve büyük bir toplumsal güç ve kurum olduğunu görebilmekteyiz.
- 3- Spor artık kesinlikle boş zaman faaliyeti değildir , tam gün çalışmayı gerektirir ve mesleki bir süreçtir.
- 4- Meslekleşmeyle beraber , işin içersine ekonomi girmiştir. Kendi bağımsız ekonomik gücünü kuran ve maddi geliri yüksek olan endüstriyelleşmiş bir toplumsal kurumdur.

Sonuç olarak spor hangi biçim ve amacıyla yapılırsa yapılsın etkili bir araç ve hacmi milyar dolarla ifade edilen bir endüstri dolayısıyla dünyada otomotiv sektöründen sonra en fazla istihdam sağlayan alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

O halde Yerel Yönetimler ve onların spor kulüplerinin bu olguda konumu nedir ve ne olmalıdır ?

İnsan yaşamı coğrafi şartlar yani doğa ve toplum içersinde geçer. Bunlar çevresel şartlardır , birbirinden farklı özellikler taşır (5) . Çevre sözcüğü , bizleri etkileyen tüm doğal nesne ve koşullarda , insan yapısı ve koşulları kapsayan ,alt ve üst kurumlarıyla , toplumsal örgütlenmeyi içeren bir bütünü ifade etmektedir. (6)

Kamuoyunun içinde şekillendiği sosyal çevre ise kültür ve insan grupları olmak üzere iki büyük ortamdan meydana gelir.

Doğal ve toplumsal çevre içinde yaşayan insan , her iki çevreyle , karşılıklı ve sürekli bir alışveriş ve etkileşim içinde bulunur. Bunun sonucu olarak , bireyin davranışı üzerinde doğal ve toplumsal çevrenin etkisi görülür (7) .

Sosyal çevreyi oluşturan şartları, fiziksel , toplumsal ve kültürel olarak ayırabiliriz. Daha açık bir ifade ile , ailemiz , mahallemizdeki insanlar , iş yerimiz , kentimiz hatta kullandığımız çok sayıdaki teknolojik alet yaşamamızda etkileri olan sosyal çevremizdeki unsurlardır. (8)

Özellikle 6-10 yaş çocukların gelişime fiziksel aktivite ve spor ile sağlanan katkı çok önemlidir. Çünkü çocuklarımız kendini hayatın merkezi olarak görme ve algılama döneminden, , dış denetime bağımlılık **“Öz disiplin geliştirme”** dönemine geçişi yaşarlar. Bu dönem insan yaşamında **“Kritik dönem”** yaşam boyu değişmeyen **“İz bırakma dönemi”** dir ve geniş bir sosyal çevreye geçiş yaşanır.

Bu dönemde çocuğa,

- ☐ sorumluluk alma, işbirliği yaparak çalışma,
- ☐ kendini yönetme, zamanı iyi kullanma,
- ☐ kendine güvenme, planlı çalışma,
- ☐ sabırlı olma, yaptığı işten zevk alma,
- ☐ kendini ifade edebilme

gibi becerileri kazandırma fırsatı vardır. (9)

Gençler açısından da 10-17 yaş soyut düşünmenin belirginleştiği, özgürlük, ahlak, erdemlilik gibi temel değerlerin ve estetik algının geliştiği dönemlerdir. İlköğretim çağından başlayan “**beden eğitimi ve spor eğitimi**” bu özellikleri kazandırmada önemli katkılar sağlayabilir. (9)

Sosyal çevre , ihtiyaçlar dizisinde tatmini etkileyen veya ihtiyaçları sıralayan bir faktör olarak rol oynar. Çevrenin ihtiyaçlara verdiği önem ölçüsünde ihtiyaçların bir kısmı değişikliğe uğrar (10).

Bütün bu gerçeklerden hareketle yaşadığımız ve çalıştığımız yerleşim birimlerinin yönetiminde yetki ve sorumluluk taşıyan belediyelerin yaratacakları kamuoyu hem kent insanının yaşam kalitesini belirleyecek hem de yönetimlerinin devam edip etmemesini etkileyecektir.

Gelişmiş demokrasilerin vazgeçilmez unsurlarından biri de yerinden yönetimdir. Bu noktada yerel yönetimler gün geçtikçe her alanda daha etkin ve daha önemli bir hale gelmektedir. Dünya sağlık örgütü bünyesindeki **“Sağlıklı Şehirler Ağı”** nın V.Faz çalışmalarının ana temaları bilindiği gibi;

SAĞLIKLI YAŞLANMA

SAĞLIKLI ŞEHİR PLANLAMASI

SAĞLIK ETKİ DEĞERLENDİRMESİ

FİZİKSEL AKTİVİTE & AKTİF YAŞAM'dır.

Bu nedenle gerek sağlıklı yaşılanma konusu, gerekse fiziksel aktivite ve aktif yaşam konusu yerel yönetimleri doğrudan ilgilendiren bir konudur. Yerel yönetimler gerek gelişme çağındaki çocuk ve gençlerin sağlıklı bireyler olma noktasında, gerekse yetişkin ve yaşlıların daha uzun, daha sağlıklı ve kaliteli bir yaşam sürmeleri noktasında önemli bir misyonu üstlenmişlerdir.

10.07.2004 tarihli 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunun Büyükşehir Belediyelerine ait görevler: kısmında 3. bölüm 67 madde “m” bendinde şu ifade yer almaktadır.

Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlence, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek., gerektiğinde amatör spor kulüplerine malzeme vermek, gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara Belediye Meclis kararıyla ödül vermek.

Hemen tüm belediyeler bütçe olanakları çerçevesinde bu görevlerini yerine getirmektedir. Bunun yanında belediyeler sayıları giderek artan şekilde spor kulüpleri de kurmaya başlamışlardır. Bu kulüplerin tüzüklerinde yer alan amaç ve faaliyet alanları incelendiğinde genel olarak şu maddeler göze çarpmaktadır.

- 1- Belediye mensuplarının ve bakmakla yükümlü oldukları aile efradının spor faaliyetlerini yönlendirmek
- 2- Şehir gençliği ve çocuklar için spor yarışmaları ve sportif eğitim çalışmaları yapmak
- 3- Gençlerin sportif gelişimlerini sağlamak , ruhsal ve bedensel olarak sağlam gelişmeleri için katkıda bulunmak
- 4- Spor eğitimini ve ahlakını geliştirmek
- 5- Üyeler arasındaki sevgi dayanışmayı arttırmak
- 6- Üyelerine ve gençlere çeşitli spor branşlarını, kültürel etkinlikleri yapma olanağını sağlamak

Ancak mevcut belediye spor kulüplerinin çalışmaları değerlendirildiğinde genelde performans sporuna ve profesyonel spora dönük çalışmaların daha ağır bastığına tanık olmaktadır.

Bu durumda da belediye personeli ve çocuklarının ya da yerel halkın çocuk ve gençlerinin spor takımlarında yer bulması kolay olmamaktadır.

Değişik branşların liglerinde yer alan bazı belediye spor takım kadroları ise tamamen transferlerle başka şehirlerden gelen sporculardan oluşmaktadır ve halk tribünlerde seyirci olarak yer almaktadır. Üstelik bu düzeydeki takımların eğitici kadroları da transferlerle sağlandığından yerel istihdama katkı sağlamadığı gibi maliyet de yüksek olmaktadır.

Profesyonel spor elbette önemli bir reklam aracıdır ve sponsor bulma kolaylığı vardır ama sporda şampiyonluk garantiye alınamadığından başarısızlık durumunda yerel yönetimler çoğu zaman yerel halkın öfkesiyle karşılaşmaktadır.

Özellikle gerçekçi hedefler dışında halka büyük sözler veren belediye başkanları maçlarda istifa davetlerine muhatap olabilir.

Bir belediye başkanı özellikle her hafta medyada yer bulan bir futbol takımının da başkanıysa tüm ülkede hem ismen hem de görsel olarak tanınmaktadır ama oy isteyeceği kesim yerel halktır. Ve bu kesim çocuklarını kötü alışkanlıklardan uzaklaştıracak , yaşlısı , genci , engellisiyle herkese kendini gösterebilecekleri sportif aktivite olanakları sağlayan yönetimleri destekleme eğilimlerindedir.

Özellikle göç alan bölgelerde sosyal uyumun sağlanması , yeni gelenlerin kendini o bölgeye ait hissetmesinin bir yolu da kendilerine sağlanan sportif olanaklardan yararlanabilmeleri ve yerleşim birimlerinde yer alan spor tesislerinde iş bulabilmeleridir.

Elbette bunu başarıyla gerçekleştiren belediyeler de bulunmaktadır.Yaz spor okulları uygulamalarını hayata geçiren belediye spor kulüplerinin sertifika dağıtım günlerindeki kalabalık ve neşeli törenler bunun bir göstergesidir.

Yukarıdaki bilgi ve tartışmalar ışığında belediye spor kulüpleri faaliyetleri için öneriler şu şekilde sıralanabilir:

Belediye Spor Kulüpleri

1-Bölgesindeki ilköğretim okulları öğrencilerini beden eğitimi öğretmenleriyle işbirliği yaparak testlerden geçirmeli

2-Test sonuçlarına göre çocuk ve gençlerin uygun branşlarda alt yapı çalışmalarına katılmasını sağlamalı

3-Kendi alt yapı çalışmalarından yetiştirecek sporcularla takım kadrolarını oluşturmali

4-Yaz ve kış spor okulları faaliyetleri ile isteyen her çocuğun tercih ettiği branşla tanışmasına ve kendini denemesine fırsat yaratmalı

5-Önemli olanın centilmence bir mücadele olduğu, kazanmak değil, katılmak olduğu spor müsabakaları organize etmeli

6-Belediye personeli ve yerel halka yaşam boyu spor aktiviteleri için mekan ve uzman eğitimciler sağlamalı

7-Görevli eğitici personelin bilgi yenilenmesi açısından eğitilmesini ve bilimsel toplantılara katılmasını sağlamalı

8-Bölgelerindeki spor kulüplerine, büyük bütçeli takımlar kurarak rakip olmamalı

KAYNAKLAR

- Gezgin ,M.F. , Amman , T. , "Temel Eğitimde Yararlılık Açısından Spor Olgusu " , Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II.Ulusal Sempozyumu Kitabı , Milli Eğitim Basımevi sf. 233-236 ,1994 , ANKARA
- Kılıçgil ,E,Sosyal Çevre -Spor İlişkileri , Bağırhan Yayınmevi ,sf. 9 ,1998 , ANKARA
- GSGM, Herkes İçin Spor Federasyonu El Kitabı ,2005 , ANKARA
- Daniels ,A.S. , The Study of Sport as An Element of Culture , Sport , Culture and Society a Reader on the Sociology of Sport , (ed.John W.Lag , Gerald S.Kenyan) , The McMillian Company , p.17 ,1969 , U.S.A
- Başar ,E. , Eğitim Sosyolojisi Eğitimin Toplumsal Temelleri , Eser Matbaası sf.16-17 , 1994 , SAMSUN
- Onat , E. , Mekansal Düzenin Kuruluşu ve Mimarlıkta Tasarlama Üzerine Kavramsal Bilgiler , A.D.M.M.A. , Geliştirme Derneği Yayınları No:11, sf. 1,1982 ,ANKARA
- Köknel , Ö. , Özügürlü , K. , Tıpta Ruhbilim , Bozak Matbaası , sf.114-115, 1980 ,İSTANBUL
- Göka , E. , Çocuk ve Çevre , TC. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları No:34 Kılıçaslan Matbaacılık , sf. 9-19 ,1980 , İSTANBUL
- Kasap, H. , Olimpik Eğitim ve Spor Kültürü Seminer konuşması, 8.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 2004, ANTALYA
- Delican , M. , Verimlilik ve Verimliliği Etkileyen Ekonomik Teknolojik , Sosyo-Kültürel Faktörleri , İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü , Yüksek Lisans Tezi , sf.218 , 1986 , İSTANBUL